

Natura 2000-område nr. 240 Svanninge Bakker

Områdebeskrivelse

Natura 2000 området har et areal på 125 ha. Svanninge Bakker er en del af De fynske Alper. Landskabet blev dannet i form af bl.a. en randmoræne i slutningen af den sidste istid. Efterfølgende har smeltevand og nedbør skåret dybe kløfter i bakkerne. Svanninge Bakker rummer sammen med øvrige dele af De fynske Alper og Egebjerg Bakker nogle af de væsentlige tilbageværende arealer med indlandsoverdrev i den fynske region. Frem til slutningen af 1800-tallet henlå området som hede, overdrev og ekstensivt dyrkede marker. Tilplantning har efterfølgende ændret store arealer til nåleskopsplantager, men centralt findes stadig et større kompleks af lysåbne naturarealer.

Vigtigste naturværdier

Svanninge Bakker var før århundredeskiftet en af Danmarks vigtigste insektlokaliteter, men tilplantningen og ændrede driftsforhold har medført, at adskillige sjældne sommerfuglearter er forsvundet. Visse områder rummer stadig en artsrig og sjælden insektfauna af national betydning; herunder 15 sommerfuglearter, der er opført på den danske rødliste fra 1997 samt sjældne svirrefluer og biller. Området er endvidere levested for alle danske arter af krybdyr - herunder Markfirben - samt Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø, Springfrø og Hasselmus. Langt den overvejende del af de lysåbne naturtyper udgøres af overdrev på sur jordbund, som enkelte steder findes i mosaik med kalkoverdrev. Overdrevene på sur jordbund har en forholdsvis artsfattig vegetation, men indeholder dog en meget lille bestand af planten Nikkende Kobjælde, der er sjælden på Fyn.

Mosetyper rigkær og kilder findes udviklet i den vestlige del af området, og der ses enkelte forekomster af næringsrige og brunvandede søer.

Elle- og askeskove findes i hovedsagelig i områdets nordvestlige del, mens bøgeskov på morbund og egeskov findes centralt og mod nordøst.

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper. Tilstanden er beregnet ud fra en række registreringer i felten af de økologiske forhold (struktur) og artssammensætning. En forringet tilstand kan skyldes de nedenfor nævnte trusler.

Trusler mod områdets naturværdier

Hovedparten af arealet med naturtypen surt overdrev har en moderat naturtilstand. Naturtypen rigkær har ligeledes en moderat tilstand, mens naturtypen kilder har en moderat-ringe naturtilstand. Skovnaturtyperne har en god-høj naturtilstand. Der er registreret flere trusler mod naturtyperne

Der er fra starten af århundredeskiftet sket en markant nedgang i arealet af Natura 2000 områdets overdrev, idet store arealer er plantet til med nåleskov.

Næringsstofbelastning fra luften udgør især en trussel mod områder med den sure overdrevstype (hovedparten af naturarealerne), idet tålegrænsen er markant overskredet for de fleste arealers vedkommende. For naturtyperne rigkær, kilder og væld samt kalkoverdrev vurderes laveste tålegrænse at være overskredet.

Tilgroning med træer og buske er især et problem i de sure overdrev og til dels i kilderne. Rigkær og kilder er desuden under tilgroning med en høj græs/urtevegetation.

Unaturlige vandstandsforhold er en trussel mod samtlige rigkær og halvdelen af kilderne. Påvirkningen sker typisk i form af grøfter, der afvander områderne i en sådan grad, at der kan ske en sommerudtørring.

Af andre trusler kan nævnes plantearten Gyvel, som udgør et stort problem for størstedelen af de sure overdrev, mens planten Rød Hestehov findes i et mindre kildeområde.

Målsætning

Den overordnede målsætning for området er, at Svanninge Bakker består af et stort sammenhængende naturareal, der på de højtliggende arealer primært udgør surt overdrev. Svanninge Bakker udgør herved et kerneområde og en spredningskilde for naturtypens karakteristiske plante- og dyrearter. Områdets naturtyper surt overdrev, kalkoverdrev og rigkær prioriteres højt. Arealet af surt overdrev og rigkær øges.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger		X		
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)		X		
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejlads og jagt				X
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder		X		

Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om sikring af og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst og drift (græsning) af naturtyperne. Samtidig gennemføres en indsats, der

sikrer en forbedret hydrologi, og der gennemføres en reduktion af tilførslen af næringsstoffer til naturtyperne herunder områdets forekomster af sønaturtyper.

Forekomsterne af kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær udvides og sammenkædes, hvor det naturmæssigt er muligt.

Der foretages en sikring mod ødelæggelse af skovnaturtyper og konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen.

Endelig udføres en særlig indsats for truede naturtyper og arter ved at øge arealet med surt overdrev og rigkær med henholdsvis ca. 40 ha og ca. 2 ha. Arealet med kalkoverdrev øges om muligt.